

uvádí, že z toho, co B. povídal stěžovateli, týž ještě nemohl vyvoditi, že »udání je pravdivé«, toto takřka »negativní« zjištění není rozhodným pro skutkovou podstatu zločinu podle §u 209 tr. zák.; nesejde na tom, že pachatel nevěděl, zdali jeho udání je pravdivé; nenáleží obžalovanému důkaz pravdivosti jím vysloveného obvinění, nýbrž musí býti prokázáno výsledky průvodního řízení způsobem každou pochybnost vylučujícím, že obžalovaný »věděl, že udání je nepravdivé«; soud tu zjevně nepostřehuje důležitého rozdílu mezi zločinem podle §u 209 tr. zák. a přestupkem ve smyslu §u 487 tr. zák.; při tomto přestupku vychází zákon totiž z domněnky nepravdivosti projeveného obvinění a ukládá obžalovanému povinnost k důkazu o pravdivosti obvinění, kdežto při zločinu utržení na cti se má věc právě opáčně, ježto břemeno důkazu padá na obžalobu. Zjevně mylným jest dále, pokud soud v těsné spojitosti s onou větou opírá odsuzující výrok o úvahu, že »obžalovaný snadno mohl napřed, než udání učinil, o jeho pravdivosti se přesvědčiti, a že neučinil tak proto, poněvadž nechtěl míti udání vyvráceno.« Ani těmito úvahami nezjišťuje soud, že obžalovaný věděl, že udání je nepravdivé, a přes to proti lepšímu vědomí je učinil: tyto vývody poukazují pouze k tomu, že vůbec nevěděl přesně, zda obvinění jsou pravdivá, čili nic, nýbrž že měl v této příčině nanejvýše pouze pochybnosti o jejich správnosti a že, nepřesvědčiv se předem o jejich pravdivosti — správněji řečeno »nepravdivosti« — věc bez patřičného šetření ihned udal vrchnosti. V těchto vývodech bylo by lze spatřovati pouze zjištění hrubé svévole a lehkomyšlnosti, avšak subjektivní znaky zločinu utržení na cti, jak shora byly rozebrány, takovýmto jednáním naplněny ještě nejsou. Jest tedy i ve směru hmotněprávním zmateční stížnost obžalovaného odůvodněna, pokud se dovolává důvodu zmatečnosti čís. 9 a) §u 281 tr. ř.; bylo proto zmateční stížnosti vyhověti; za podmínek §u 5 nov. k trestnímu řádu napadený rozsudek zrušiti jako zmatečný v celém rozsahu již v zasedání neveřejném a uznati dále, jak se stalo.

Čís. 2774.

Za svědeckou výpověď ve smyslu § 199 a) tr. zák. nelze pokládati výpověď osoby, již měl vyslyšající soudce příčinu pokládati za podezřelou z účasti na trestném činu, o němž byla vyslyšána, cítila-li se při výslechu subjektivně Obviněnou; pro posouzení, zda tomu tak, jest rozhodným úmysl, v jakém výpověď učinila; pod ustanovení § 199 a) tr. zák. nespadá její křivá výpověď jen tehdy, chtěla-li jí pomoci výhradně sobě samé.

Ustanovení § 153 tr. ř. neukládá soudu povinnost, by se předem doptával svědka ve směrech v §u 153 tr. ř. naznačených, nýbrž je to podle důležitosti případu zůstaveno soudcovskému uvážení; nedbání předpisu § 153 tr. ř. není ohroženo zmatečností (čís. 3 § 281 tr. ř.).

(Rozh. ze dne 12. května 1927, Zm I 423/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalované do rozsudku krajského soudu v Hoře

Kutné ze dne 28. května 1926, jímž byla stěžovatelka uznána vinnou zločinem podvodu podle §§ 197, 199 písm. a) tr. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

S hlediska čís. 9 a) Šu 281 tr. ř. uplatňuje zmateční stížnost, že z trestních spisů, týkajících se Jana V-a proti Josefu H-ovi pro přečin proti bezpečnosti cti spáchaný tiskem, vychází, že obžalovaný H. nastoupil důkaz pravdy o tom, že testament zemřelého Jana K-a byl padělán, že z tohoto sporu musil soud seznati, že obžalovaná byla při podpisu testamentu přítomna, a že tudíž mohlo býti i proti ní podezření z trestného činu, že sama testament padělala nebo při tom bylaúčastněna; vzhledem k tomu nelze prý, by její výpovědi, které učinila dne 26. listopadu 1924 a dne 16. července 1925 jako svědkyně u okresního soudu v Něm. Brodě, byly hodnoceny jako výpovědi svědecké, podléhající trestní sankci zákona; nedopouští se křivého svědectví podle Šu 199 a) tr. zák. ten, kdo slyšen byl jako svědek, ač byl objektivně podezřelým z trestního činu, jehož se týkal svědecký výslech. Stížnost je bezdůvodna. Jest správně, že za svědeckou výpověď ve smyslu Šu 199 a) tr. zák. nelze pokládati výpověď osoby, již měl vyslýchající soudce příčinu pokládati za podezřelou z účasti na trestním činu, o němž byla vyslýchána. To plyne ze zásady, ovládající trestní řád a vyslovené zejména v předpisu Šu 202 tr. ř., že vinník není povinen k vině se doznati a nesmí býti k doznání nijakým způsobem donucován, a že ani sankce Šu 199 a) tr. zák. nesmí býti použito za prostředek k obejití zákazu Šu 202 tr. ř. Na druhé straně ustálil se však zrušovací soud na stanovisku, že zásada Šu 202 tr. ř. předpokládá, že se svědek cítil při výslechu subjektivně obviněným a že pro posouzení toho, zda tomu tak, jest rozhodným úmysl, v jakém výpověď učinil a že pod ustanovení Šu 199 a) tr. z. nespadá jeho křivá výpověď jen tehdy, chtěl-li jí pomoci výhradně sobě samému (viz zejména sb. n. s. čís. 825, 956, 1390, 1785, 2283, 1942). V tomto rozhodném směru však rozsudek zjišťuje a po zákonu (§ 270 čís. 5 tr. ř.) odůvodňuje, že obžalovaná při té i oné závadné svědecké výpovědi jednala ve zlém úmyslu jednak ku prospěchu V-a, v jeho trestní věci pro zločin podvodu, která po její svědecké výpovědi byla podle Šu 90 tr. ř. zastavena, jednak v neprospěch Josefa H-a, když vydala druhé svědectví (ze dne 16. července 1925) proti tomuto. Tímto výrokem je na jisto postaveno, že obžalovaná při svých závadných výpovědích neměla na mysli svou účast při trestném činu, záležejícím v padělání podpisu Jana K-a na poslední vůli ze dne 7. května 1915, a nechtěla jimi zakryti svou případnou vlastní vinu, nýbrž že chtěla vyslovenou nepravdou přispěti jen osobě třetí (Janu V-ovi), pokud se týče třetí osobě (Josefu H-ovi) uškoditi. Za těchto okolností není oprávněn předpoklad, že se stěžovatelka pokládala při svých svědeckých výsleších subjektivně za obviněnou a nelze proto důvodně tvrditi, že její výpovědi byly svou podstatou zodpovídáním se obviněného a nikoli seznáním svědka. Je-li tomu tak, nepadá již na váhu okolnost, že vyšetřující soudce vyslechl stěžovatelku jako svědkyni, ač byla objektivně podezře-

lou z trestného činu, zvláště, když trestný čin, spáchaný podpisem testamentu v roce 1915 pokud se týče předložením testamentu v únoru 1916 u okresního soudu v Něm. Brodě, byl, hledě ku stavu věci ze spisů vycházejícího v době závadných svědeckých výpovědí (26. listopadu 1924, po případě 16. července 1925) již promlčen (§§ 227, 228 b), druhá věta, 229 a), c), d) tr. zák.), takže tu v pravdě nešlo již o čin trestný. Napadá-li zmateční stížnost zjištění rozsudku o zlém úmyslu obžalované různými námitkami, zejména, že obžalovaná jest nezkušenou venkovskou ženou bez zvláštního vzdělání, a že předpoklad soudu, že obžalovaná je s manželi V-ovými v úzkém přátelském styku, jest nesprávným, brojí tím jen nepřipustně proti volnému uvažování průvodů a založenému na něm přesvědčení soudcovskému (§§ 258, 288 čís. 3 tr. ř.). Nad to nelze nezkušenost a nedostatek zvláštního vzdělání pachatele (rozsudek to nezjišťuje) považovati podle zákona za okolnosti o sobě vylučující zlý úmysl (§ 2, 46 a) tr. zák.). Ani okolnost, že mezi obžalovanou a V-ovými netrval dlouho přátelský poměr, nevylučuje ještě správnost předpokladu soudu, zvláště když tu jde o výsledek volného uvažování soudcovského a to výsledek, jemuž nelogičnost vytýkati nelze. Obžalovanou nemůže ospravedlniti, že při svých svědeckých výsledcích nebyla soudem upozorněna, že může odepříti výpověď o jistých okolnostech. Neboť ustanovení Šu 153 tr. ř., jež má stížnost na mysli, neukládá soudu povinnost, by se předem dotazoval svědka ve směrech v Šu 153 tr. ř. naznačených, naopak jest to podle důležitosti případu zůstaveno soudcovskému uvážení; nehledě k tomu není nedbání předpisu Šu 153 tr. ř. ohroženo zmatečností (čís. 3 Šu 281 tr. ř.).

Čís. 2775.

Ohledně formálních důvodů zmatečnosti je generální prokuratura vázána bezpodmínečně vývody písemné zmateční stížnosti státního zastupitelství; ohledně hmotněprávních důvodů zmatečnosti může provedenou již stížnost doplniti nebo jinak upravit, nikoliv však stížnost po zákonu (tedy vůbec) neprovedenou samostatně provésti.

Předmětem obžaloby (§§ 262, 267 tr. ř.) není právní kvalifikace činu obsažená v obžalobě, nýbrž skutek sám, jež jest soudu právně posouditi neodvisle od oné kvalifikace.

Trestání válečné lichvy (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Skutková podstata pletich (§ 11 čís. 4 zákona) přepokládá poměry válkou vyvolané, jimiž se rozumí stav povšechné tísně spotřebitelstva, nastavši tím, že se výše cen předmětů potřeby následkem hospodářského rozvratu válkou způsobeného nepřízpůsobuje (jako před válkou) souhrnu nejnižších, naprosto nutných nákladů a zisků výrobců a potřebných činitelů převod zboží z výroby do spotřeby obstarávajících; otázku, zda tu jsou poměry onoho rázu, nelze posuzovati ani pouze podle délky doby od ukončení války uplynuvší, ani povšechně podle celkového stavu hospodářského života, nýbrž jen se zvláštním zřetelem na ten který druh předmětu potřeby a stav hospodářského života v tom kterém kraji.